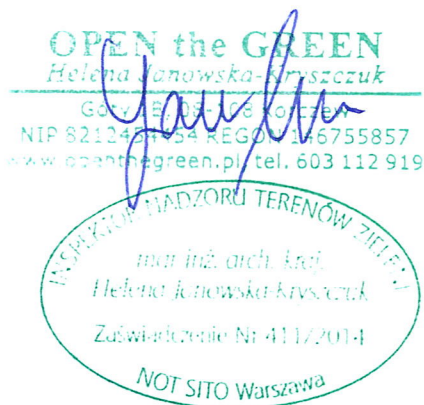

Program prac związanych pracami pielęgnacyjnymi oraz nasadzeniami dotyczących prac konserwatorskich, rewitalizacyjnych zabytkowego parku Dworskiego w Grodzisku

NAZWA INWESTYCJI : PRACE KONSERWATORSKIE ORAZ PIELĘGNACJA
I KONSERWACJA DRZEWOSTANU NA TERENIE PARKU
PODWORSKIEGO W GRODZISKU, GM SABNIE
ADRES INWESTYCJI : GRODZISK
INWESTOR : DZIAŁKA NUMER 513/4, 513/7
ADRES INWESTORA : NR EWIDENCYJNY REJESTRU ZABYTKÓW – A - 385
BRANŻA : GMINA SABNIE
UL. GŁÓWNA 73
PROJEKTANT : 08-331 SABNIE
SPECJALNOŚĆ : ARCHITEKTURA KRAJOBRAZU

PODPIS :

Data opracowania:

LIPIEC 2022

ZAŁĄCZNIK DO DECYZJI nr 2

DS. 5146.136.2022.PR 356/DS/2022

Z dnia 21.09.2022r.

WOJEWÓDZKI URZĄD OCHRONY ZABYTKÓW
W WARSZAWIE

Delegatura w Siedlcach

08-110 Siedlce, ul. Bema 4a

tel. 025/633-56-29 fax: 025/633-94-58

Z up. MAZOWIECKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW

Bożena Krassowska

Zastępca Kierownika Delegatury w Siedlcach

1. Dane ogólne

1.1. Obiekt

Zespół dworski w Grodzisku założony został w XIX w. przez rodzinę Żółkowskich, w rękach których był do 1944 roku. Ostatnim właścicielem folwarku był Roman Żółkowski. Po 1944 roku był własnością Państwowego Funduszu Ziemi. W okresie międzywojennym zespół składał się z dworu, parku, sadu, lasu, cegielni, zabudowań gospodarczych złożonych z lodowni, budynku gospodarczego, spichlerza, chlewni, owczarni, rymami, kuźni, dwóch stodół. Zespół był ogrodzony ceglany murem i drewnianym parkanem, na osi alei dojazdowej była ozdobna brama.

1.2. Lokalizacja

Teren parku znajduje się na działce nr 513/4, 513/7 w miejscowości Grodzisk, gmina Sabnie, powiat sokołowski, województwo Mazowieckie.

Fot.1 Zdjęcie
satelitarne parku
20.07.2022

1.3. Charakterystyka obiektu

Zespół dworsko-parkowy położony na południe od wsi przy drodze Grodzisk – Bujaty stanowiącej jego północną granicę. Granicą wschodnią jest droga do Sokołowa, południową lokalny ciek wodny, zachodnią rzeczka Cetynia. Zespół kształtem zbliżony do prostokąta, przedłużenie drogi od strony wsi w kierunku południowym stanowi obecnie główny wjazd do zespołu. Zachodnią część zespołu zajmuje park z sadami, wschodnią zespół folwarczny. Główna zieleń parkowa skupiona na południe od dworu, który znajduje się w środku założenia. Na zachód i północ od dworu resztki parku i tereny dawnych sadów. Przed dworem obszerny podjazd przy którym także stoją: drewniany budynek gospodarczy, lodownia i figura Matki Boskiej.

W skład zespołu wchodzi również lodownia usytuowana przy dojeździe przez folwark i zwrócona frontem na północ. Murowana z cegły na zaprawie wapiennej jako osłona zewnętrzna, ścianę wewnętrzną tworzy polny ciosany kamień. Na podłodze polepa, stropy Kleina. Więźba dachowa drewniana, krokwiowo-jętkowa. Dach kryty dachówką karpiówką. Stolarka drzwiowa drewniana, futrynowa, drzwi dolne dwuskrzydłowe, oklepkowane w jodełkę. Drzwi strychu drewniane, futrynowe, deskowe, proste.

Wzniesiona na planie prostokąta, jednotraktowa, dwupomieszczeniowa, w pomieszczeniach północnych przedsiónek czterokrotnie węższe. Bryła parterowa, prostopadłościenna, zwarta, nakryta dachem dwuspadowym. Elewacja bez cokołów, z prostym gzymsem wieńczącym bez tynków. Elewacja frontowa północna jednoosiowa, na osi drzwi, w szczycie drzwi i niewielki trójkąt. Pozostałe elewacje bez podziałów.

Park założony na początku XX w posiada układ swobodny. Pozostał on do dnia dzisiejszego w pierwotnych granicach. Kompozycja ogrodu została prawie całkowicie zatarta przez wyrosłą z samosiewu roślinność. Pokrywa ona teren założenia zamieniając pierwotny układ swobodny w park typu leśnego.

Wśród starodrzewia liściastego dominują: klon pospolity, lipa drobnolistna, klon jesionolistny, jesion wyniosły, kasztanowiec biały, a z drzew iglastych: sosna pospolita, świerk wyniosły, modrzew europejski.

1.4. Inwentaryzacja terenu

Dnia 19 lipca 2022 r. została wykonana inwentaryzacja drzewostanu wraz z oceną i wskazaniem do dalszej pielęgnacji. Inwentaryzacja została przedstawiona w Tab.1 *Inwentaryzacja dendrologiczna*. Drzewa stanowią dużą wartość przyrodniczą i estetyczną terenu.

Na podstawie inwentaryzacji stwierdzono obecność starodrzewia lipowego (*Tilia platyphyllos*), jesionowego (*Fraxinus excelsior*) o wartościach pomnikowych, kasztanowce zwyczajne, robinia akacjowa oraz egzemplarz buku pospolitego (*Fagus sylvatica*) o wartościach pomnikowych, dużą ilość drzew liczących w wieku około 80 lat, głównie Topola biała (*Populus alba*), klon jesionolistny (*Acer negundo*) i dużą ilość samosiewów. Część południowo-wschodnia jest również dość gęsto porośnięta krzewami - lilakiem pospolitym i śnieguliczką. Runo w większości stanowi barwinek i grupy samosiewów.

Drzewa posiadają posusz, połamane i martwe gałęzie oraz odrosty tzw. „wilki”, które pojawiły się po wyciętych konarach. Niezbędna jest konserwacja i pielęgnacja drzew, aby zatrzymać proces niszczenia i zwiększyć bezpieczeństwo na terenie.

Tabela 1. Inwentaryzacja dendrologiczna wraz z gospodarką drzewostanem.

Ip.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Obwód pnia mierz. Na wys. 130cm (cm)	Średnica korony drzewa (m) lub powierzchnia grupy krzewów (m ²)	Wysokość drzewa/krzewu (m)	Uwagi	Zalecenia
1	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Kasztanowiec pospolity	251	14	18,0	Symetryczna korona, posusz ok. 10%	usunąć posusz, zalecane wygrabianie liści
2	<i>Salix alba</i>	Wierzba biała	252	16	18,5	Symetryczna korona, posusz ok. 10%	usunąć posusz
3	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jesion wyniosły	144	6,0	11,0	przewrócony	Wyciąć /sprzątnąć
4	<i>Acer platanoides</i>	Klon zwyczajny	80	5,0	11,5	przewrócony	Wyciąć /sprzątnąć
5	<i>Populus alba</i>	Topola biała	328	16,0	18,00	Symetryczna korona, posusz ok. 40%,	usunąć posusz
6	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jesion wyniosły	271	11,0	16,0	Korona najsilniej zbudowana od strony południowej, posusz 20%	usunąć posusz

7	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jesion wyniosły	279	13	17,0	Symetryczna korona,, posusz ok.20%	usunąć posusz
8	<i>Populus alba</i>	Topola biała	258	12	18,5	Symetryczna korona,, posusz ok.20%	usunąć posusz
9	<i>Populus alba</i>	Topola biała	270	11	18,00	Symetryczna korona,, posusz ok.20%	usunąć posusz
10	<i>Acer platanoides</i>	Klon zwyczajny	174	9	14,00	Symetryczna korona, posusz ok. 10%	usunąć posusz
11	<i>Populus alba</i>	Topola biała	195	10,0	16,00	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
12	<i>Populus alba</i>	Topola biała	130, 165	16	19,0	Dwupienny rozgałęzienie na wysokości 80 cm od ziemi, posusz ok. 20%, ubytek wgłębny u podstawy pnia	usunąć posusz
13	<i>Populus alba</i>	Topola biała	222	13	17,0	zniekształcony pokrój, posusz ok.20%, odstaje kora	usunąć posusz
14	<i>Pyrus pyraeaster</i>	Grusza polna	180	11,0	15,0	Symetryczna korona, posusz ok. 20%	usunąć posusz
15	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	122	9	14,0	zawężony pokrój, posusz ok. 15%	usunąć posusz
16	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	279	12	17,0	Zawężony pokrój, posusz ok.10%	usunąć posusz
17	<i>Picea abies</i>	Świerk pospolity	243	11	20,0	Zawężony pokrój, posusz ok. 35%	usunąć posusz
18	<i>Acer platanoides</i>	Klon zwyczajny	138	9	15,0	zniekształcony pokrój, posusz ok. 10%	usunąć posusz
19	<i>Picea abies</i>	Świerk pospolity	268	13	21	Zawężony pokrój, posusz ok.40%	usunąć posusz
20	<i>Acer negundo</i>	Klon jesionolistny	219	11	12,0	Zniekształcony pokrój ok. 20%	usunąć posusz
21	<i>Fagus sylvatica</i>	Buk zwyczajny	334	16,0	22	Regularna symetryczna korona, posusz 10%	usunąć posusz
22	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia akacjowa	254	8	13,5	Zawężony pokrój, posusz ok.40%	usunąć posusz
23	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia akacjowa	222	7	18,0	Zawężony pokrój, posusz ok.40%	usunąć posusz
24	<i>Acer negundo</i>	Klon jesionolistny	102	9,0	12,0	Korona najszersza od strony południowej posusz ok.20%	usunąć posusz
25	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia akacjowa	270	11	17,0	Zawężony pokrój, drzewo próchnieje wewnątrz, posusz ok.30%	usunąć posusz
26	<i>Acer negundo</i>	Klon jesionolistny	180	10,5	16,0	zniekształcony pokrój, posusz ok.40%, próchnieje przełamane i pochylone pod kątem 30 stopni	Wyciąć /sprzątnąć
27	<i>Picea abies</i>	Świerk pospolity	240	12	18	Zawężony pokrój, posusz ok.10%	usunąć posusz
28	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jesion wyniosły	250	11	17	Zawężony pokrój, posusz ok.10%	usunąć posusz
29	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jesion wyniosły	283	12	19	Zawężony pokrój, posusz ok.10%	usunąć posusz

30	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jesion wyniosły	180	10	16	Zawężony pokrój, posusz ok. 10%	usunąć posusz
31	<i>Carpinus betulus</i>	Grab pospolity	184	9	16,5	Symetryczna korona, posusz ok. 5%	usunąć posusz
32	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jesion wyniosły	247	10	17	zawężony pokrój, posusz ok. 10%	usunąć posusz
33	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia akacjowa	180	8	16,0	Zawężony pokrój, drzewo próchnieje wewnątrz, posusz ok. 30%	usunąć posusz
34	<i>Carpinus betulus</i>	Grab pospolity	264	12	16,5	Symetryczna korona, posusz ok. 5%	usunąć posusz
35	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Kasztanowiec pospolity	192	9	16,0	Symetryczna korona, posusz ok. 10%, kasztanowiec zaatakowany przez Szrotówka kasztanowcowiaczka	usunąć posusz, zalecane wygrabianie liści
36	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Kasztanowiec pospolity	190	9	16,0	Symetryczna korona, posusz ok. 10%	usunąć posusz, zalecane wygrabianie liści
37	<i>Carpinus betulus</i>	Grab pospolity	97	6	12,5	Symetryczna korona, posusz ok. 5%	usunąć posusz
38	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia akacjowa	175	8	16,0	Zawężony pokrój, drzewo próchnieje wewnątrz, posusz ok. 20%	usunąć posusz
39	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Robinia akacjowa	184	9	15,0	Zawężony pokrój, drzewo próchnieje wewnątrz, posusz ok. 20%	usunąć posusz
40	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	290	8	19,0	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
41	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	298	7	18,0	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
42	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	278	9	18,0	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
43	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	180	9	19,0	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
44	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	200	9	18,0	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
45	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	140	9	19,0	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
46	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa szerokolistna	202	9	20,0	zawężony pokrój, posusz ok. 20%	usunąć posusz
47	<i>Acer platanoides</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Padus avium</i> , <i>pyrus pyraeaster</i>	klon pospolity, Robinia akacjowa, czerwemcha pospolita, grusza polna	30-90	200	-	Grupa samosiewów z dominacją klonu i wiązu	Usunąć samosiewy do obwodu 8 cm drzew mierzonego na wysokości 5 cm od gruntu, usunąć suche, połamane gałęzie
48	<i>Ulmus laevis</i> , <i>Acer platanoides</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i>	Wiąz Szypułkowy, klon pospolity, Robinia akacjowa	30-90	22537	-	Grupa samosiewów z dominacją akacji, klonu, czerwemchy;	Wykosić i usunąć samosiewy do obwodu 8 cm drzew mierzonego na wysokości 5 cm od gruntu

1.6. Dokumentacja fotograficzna z inwentaryzacji terenu 19.07.2022

Fot.2. Widok na lodownię w kierunku południowym, data 19.07.2022 r.

Fot.3. Widok na park w części zachodniej założenia, data 19.07.2022 r. Widać zarośnięty podszyt.

Fot.4. Widok na park w części południowej tuż za dworem. data 19.07.2022 r.

Fot.5. Widok na wiatrołom w części zachodniej parku, drzewo numer 3 w tabeli inwentaryzacyjnej. data 19.07.2022 r.

Fot.6. Widok na wiatrołom w części zachodniej parku, drzewo numer 4 w tabeli inwentaryzacyjnej. data 19.07.2022 r.

Fot.7 Widok na drzewo rozłamane przeznaczone do wycięcia w części zachodniej parku, drzewo numer 26 w tabeli inwentaryzacyjnej. data 19.07.2022 r.

2. Prowadzenie prac konserwatorskich

2.1. Ogólne zasady wykonywania robót

Wszystkie prace powinny być wykonywane w odzieży ochronnej z uwzględnieniem przepisów BHP. Wszelkie narzędzia i maszyny służące do wykonywania robót powinny być używane przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje i umiejętności. Wszystkie narzędzia i maszyny powinny być używane zgodnie z ich przeznaczeniem.

2.2. Prace pielęgnacyjne i konserwacyjne drzewostanu

1. Łącznie do pielęgnacji i konserwacji wyznaczono 43 szt. drzew.
2. Wyznaczono powierzchnię podszytu z samosiewami o powierzchni 22 537 m² do uporządkowania poprzez wykoszenie i usunięcie samosiewów do obwodu 8 cm.

Konserwacja starszych drzew na terenie ma obejmować:

- wycięcie martwych, zamierających suchych gałęzi,
- prześwietlenie koron drzew 15% korony (usunięcie gałęzi kolizyjnych oraz zbyt gęsto rosnących)
- usunięcie odrostów.

Do cięć sanitarnych należy usuwanie chorych, zamierających, suchych połamanych nadłamanych i ocierających się o inne konary i gałęzie. Sugerowane jest też usunięcie gałęzi rosnących zbyt blisko siebie lub krzyżujących się. Usuwanie gałęzi o średnicy większej niż 4 cm powinno być wykonywane za pomocą trzech cięć (podcinającego, docinającego i usuwającego) tak, aby nasada nie została uszkodzona. Należy pamiętać, że usuwanie żywych gałęzi, zawsze przyczynia się do zachwiania bilansu energetycznego drzewa, dlatego należy ograniczać je do niezbędnego minimum.

Przy usuwaniu gałęzi martwych należy zwrócić uwagę na to, aby nie uszkodzić tkanki żywej i zdrowej, wytworzonej zazwyczaj u nasady części martwej w formie obrączki lub kołnierzyka. W zakres cięć sanitarnych wchodzi również usuwanie z korony drzewa gałęzi ocierających się czy zagęszczających koronę (np. wyrastających pionowo).

Wskazane jest aby prace pielęgnacyjne drzew odbyły się metodą alpinistyczną, nie przy użyciu podnośnika. Na teren parku nie wolno wjeżdżać ciężkim sprzętem.

Wszystkie prace na terenie parku mają być wykonywane ręcznie bez użycia ciężkiego sprzętu, aby nie uszkodzić korzeni drzew.

Uporządkowanie podszytu terenie ma obejmować :

- zebranie sprzątnięcie martwych suchych gałęzi i połamanych konarów,
- wykoszenie terenu (pokrzywy, wysoka trawa)
- usunięcie samosiewów do 8 cm obwodu drzew mierzonego na wysokości 5 cm od gruntu;

Usuując samosiewy z terenu należy je wycinać maksymalnie nisko przy ziemi, pozostawiając wszystkie samosiewy powyżej obwodu 8 cm.

2.3. Wykonanie nasadzeń

Od strony północnej przy bramie należy posadzić 1 szt. Lipy drobnolistnej. Stworzy ona z pozostałymi istniejącymi drzewa szpaler wprowadzający na teren. Wybrany gatunek występuje na terenie parku.

Drzew należy posadzić do dołu większego minimum 2 razy od pojemnika. Należy wykopać dół wstawić sadzonkę, podlać minimum 10 l wody zasypać formując tzw. Misę wokół pnia. Następnie drzewo należy zapalikować 3 palikami i wyściółkować misę korą sosnową.

Po wykonaniu nasadzeń teren należy uporządkować tzn. pozostałą ziemię rozplantować ograbić i zasiać trawą.

Poniżej w tabeli nr 4 przedstawiono wykaz projektowanych roślin.

Tabela 4. Wykaz roślin projektowanych

L.p.	Nazwa łacińska	Nazwa polska	Pojemnik*	Rozmiar*	Ilość
Krzewy projektowane					
1	<i>Tilia cordata</i>	Lipa drobnolistna	C25	400-500 Ob. 10-12	1

Dostarczone sadzonki powinny być zgodne z normami: PN-87/R-67023, PN-87/R-67022, właściwie oznaczone, tzn. muszą mieć etykiety, na których podana jest nazwa łacińska, odmiana oraz producent. Sadzonki roślin powinny być prawidłowo uformowane z zachowaniem pokroju i barwy charakterystycznej dla gatunku i odmiany. Dopuszczalne jest zastąpienie odmiany podobną, zachowującą ten sam pokrój i rozmiary.

Krzewy powinny charakteryzować się następującymi cechami:

- system korzeniowy powinien być skupiony i dobrze rozwinięty, na korzeniach głównych powinny występować liczne korzenie boczne;
- dostarczony materiał powinien być pojemnikowany;
- Wady niedopuszczalne:
 - silne uszkodzenia mechaniczne roślin;
 - ślady żerowania szkodników;
 - oznaki chorobowe;
 - zwiędnięcie i pomarszczenie korzeni i części nadziemnych;
 - uszkodzenie lub przesuszenie bryły korzeniowej.

Rośliny powinny być posadzone w dole większym dwa razy od bryły korzeniowej, podlane ilością 5l wody na roślinę, zasypane ziemią i lekko ubite. Na koniec prac teren należy ograbić i uformować zagłębienie „korytko” w którym zostanie wysypana oraz wyściółkować korą teren pomiędzy krzewami,

